

MÜZİK ZİYAFETİ Borusan Quartet - Fırtına Çağının Renkleri konseri 20 Aralık'ta Süreyya Operası'nda. Konserde Giacomo Puccini'nin Crisantemi'si, Johannes Brahms'ın op. 51, La minör dördlüsü, Fanny Mendelssohn'un Mi bemol majör dördlüsü var.

“Bu bir sürü parçadan oluşan ama tek cümlesi olan bir enstalasyon”

Murat Morova'nın, adını Filibeli Ahmed Hilmi'nin *Â'mâk-ı Hayal* başlıklı kitabından alan ve Galeri Nev İstanbul'da açılan kişisel sergisi, sanatçının 35 yıla varan sanat yolculuğunda içerik ve estetik bağlamında nasıl ilerlediğine dair bir değerlendirme sunuyor

ELİF TANRIYAR

sanat yılında açtığı son sergisi *Amak-ı Hayal*'de (*The Depths of Imagination*) hem adını aldığı Filibeli Ahmed Hilmi'nin aynı adlı eserine hem de kendi kişisel anlam arayış yolculuğuna referanslar vermekle kalmıyor, bu 35 yılda ürettiği eserlerine ve kendi ikonografisine dair de yepyeni yorumlarla adeta bir mini retrospektif oluşturmuş oluyor.

Morova'nın kişisel kozmosu

İlk bakışta göz alıcı altın yıldızlardan oluşan desenlerin başka açılarda yerlerini ardında saklı olan karanlıklara bıraktığı, evrenin merkezinde yer alan dualitenin, zamanın döngüselliğinin ve daha bin bir gizemli gerçeğin adım adım bir çiçek misali gözünü önünde ağırlıvermesi gibi tılsımlı bir söylemi var bu eserlerin. Tüm evrenin tek bir nur noktasından yaratılmış olması misali bu tek duvardaki 35 eser de bir nevi Morova'nın kendi özünü içinde barındıran kişisel kozmosu. Diğer bir yandan ise Morova'nın kendi ikonografisinde de yoğun bir şekilde

© BARIŞ ACARLI

kullandığı kendi suretiyle temsil edilen tüm insanlığın ve alemlerin ortak özü ve hikayesi saklı bu 35 eserden oluşan tek bir kelimedeydi. Aynı *Amak-Hayal*'deki Aynalı Baba'nın tüm alemi öykünün kahramanı Raci'ye aynalaması gibi, Morova da bir anlamda kendi kozmosunu aktardığı bu eserleri aracılığıyla izleyenlere bir aynalık yapıyor, onları kendi içlerinde bir anlam yolculuğuna davet

ediyor. Tabii okumasını bilen, gönül gözüyle seyreyleyenlere... Murat Morova ile Galeri Nev İstanbul'da açılan ve 12 Şubat'a dek sürecek olan *Amak-ı Hayal* sergisine ve suretin ardında gizli olanlara dair konuştuk.

Bir önceki serginin olan Cosmic Latte'de sanat yaşamınızın izdüşümünü gösterdiğinizizi söylemiştiniz. Siz hep aynı meselelerin etrafında dönen bir yoldasınız

onu biliyorum. Bu “İnsan-ı Kâmil” yolculuğunda ve döngüsel zamanın içinde, şimdiki serginiz bu zamanın neresine tekabül ediyor?

Sanatta bu yıl 35. yılım benim ve aynı meselelerin etrafında derinleşmeye çalışan ama birbiri üstüne katlanan, kendi içinde dönen bir yolculuk bu. Fakat bu yolculuğu yaparken, hayatın kendisinin güncel ritmi kesintiye uğratabiliyor bütün bu süreci doğal olarak. Pandemi sürecinde yaşımdan dolayı -1 ay sonra 68 yaşına giriyorum- evlere haps olunca, bütün o gündelik hayatın telaşı ve karmaşasından çok yalnız bir hayata doğru döndüm. Bu süreç içerisinde hem sanatsal yolculuğuma hem de kendi kişisel hayatıma daha derin daha geniş zamanlı bakma imkânı çıktı. Garip bir şekilde bütün o tempolu ve de çok koştuğum bir yolda bir mola zamanı gibi, bir iç derinleşme zamanı gibi... O yüzden, sizin de söylediğiniz gibi, sergilerin hepsi birbirinin devamı olmakla beraber, bu tamamen kendine ait bir zamanda hem sanatsal yolculuğuma hem kendi kişisel yolculuğuma daha dikkatle daha 'lupla', daha kazıyarak, daha sakin, azıcık daha hüzünlü bir bakma imkânı verdi ister istemez.

Hakikat arayışı

Sizin kendi öz tarihinizi daha da çok okuyoruz burada sanırım...

Birazcık her şeyin örtük

olmasında fayda buluyorum ben, çünkü benim için üretimimin izleyici tarafından deneyimlenmesi her zaman daha enteresan geliyor. Kendi deneyimleri sonucunda birtakım şeylere varmalarını önemsiyorum. Bu da dediğim gibi bu süreç içerisinde 'Kendi hakikat arayışının hangi duraklarında durmuşum, nerelere takılmışım, onları bugün yeniden düşündüğümü zaman şimdiki halime nasıl yorumlarım, nasıl daha küçük, minimalize, kompakt, daha temiz cümleler halinde söyleyebilirim?'in ipuçları... Bu ipuçlarını izleyiciye sunarken de çok da dayatmacı olmaktan kaçınıp, onun kendi izleri bulmasına ve benim yolculuğum içinde kendi yolculuğunu da yapabilmemesine şans tanımak istiyorum. Serginin geniş bir mekâna yayılmamasının nedeni de bu. Çünkü aslında bu iş bir sürü parçadan oluşan ama tek bir cümlesi olan bir enstalasyon. Duvarda gerçekleşmiş olan bir enstalasyon...

“Bu sergi sanat hayatımdaki 35 yılı mini bir hatırlatma gibi. Aynı zamanda kendime ait bir zaman diliminin küçük bir müzesinin, o müzeden çıkartılan bir duvarımın buraya monte edilmesi gibi. Hayatımın temsilini istediğim tüm noktalar bunlar”

de hem oradaki Raci'nin seferindeki bazı metaforların bu işler içerisinde nasıl yer alabileceği ve benim kendi düşünce dünyamla keşiştiği noktalar var burada. Kitapta Buda'yla da, Zerdüş'te de, Aristo ve Platon'la da konuşmaları vardır. Yunan mitolojisi de vardır, sosyalizm de vardır içinde. Benim de zaten hep dönüp kendi içinde

Murat Morova, İsimli (Â'mâk-ı Hayal Serisi), 2021, El yapımı kağıtlar üzerine karışık malzeme ve buluntu belge, buluntu çerçeve, 71 x 64, 5 cm

Zihninizde bu eserler oluştuğundan sonra mı isme vardınız yoksa Amak-ı Hayal ismi baştan belli miydi?

Baştan beri isim vardı ama amaç burada *Amak-ı Hayal* hikayesini canlandıran veya ona referans gösterebileceğim bir işler silsilesi değildi bu. Bir döngünün içine girdim, yalnızdım. Dönüp dönüp okuduğum, çok sevdiğim, çok değerli bulduğum bir kitap *Amak-ı Hayal*. O yüzden de, “Bu da benim *Amak-ı Hayal*'im, benim yolculuğum” fikri yavaş yavaş oturmaya başladı. O noktadan itibaren

dolaştığım şeyler bunlar. Kendi ikonografimi oluştururken başvurduğum, kendimi çözümlemeye kalktığım referans olarak dönüp dönüp baktığım çeşitli alanlar... Böyle bir tuhaf yol keşişmesi oldu. O yüzden hem serginin adı benim *Amak-ı Hayal*'im yani hayalimin derinlikleri olsun, hem de kitapla eş nasil gidebilir onu da tasarlarken, tabii ki bir kitap olmasını düşündüm. Kitap malzemelerini kullandım. Hepsini bir şekilde efemera, eski toplanmış ciltler, kaybolmuş evraklar... İşlerin çerçevelerinin hepsi de toplanmış çerçevelerdir, hiçbir çerçeveciden özel seçilerek yapılmış olan çerçeveler değil. Bu hem bir geri dönüşüm ama aynı zamanda içinde belli bir başka zamanın başka bir duyarlılığı, bir dönem için tutmuş ve dönem içinde olan şeyin sonradan gözden düşmesi ve benim ona yeni bir değer vererek onu göze çıkarmamla ilgili de bir şey... Çirkin dediğimiz, beğenmediğimiz, gözden düşmüş dediğimiz, modası geçmiş dediğimiz her şeyi yeniden hayata geçirme katma çabası.

368. Müzayede Modern ve Çağdaş Tablolar

10 - 19 Aralık 2021

Online Katalog: www.artam.com

artam
ANTİK A.Ş.

Süleyman Seba Caddesi Talimyeri Sokak No:2 Maçka 34357 İstanbul T: 0212 236 24 60 artam.com

İstanbul Modern 17 yaşında!

Türkiye'nin ilk modern ve çağdaş sanat müzesi İstanbul Modern, 17. yaşını kutluyor. Müze bugüne kadar 8 milyon 500 bin ziyaretçi ağırlarken, 850 bin çocuk ve genci ücretsiz sanat eğitimleriyle buluşturmuş. Yönetim Kurulu Başkanı Oya Eczacıbaşı, “73 koleksiyon ve süreli sergi, 40 fotoğraf sergisi, 13 video sergisi, 17 yurt dışı sergisi gerçekleştirdik. Binin üzerinde sanatçı sergilerimizde yer aldı. 850 bin çocuk ve gencimiz sunduğumuz eğitim programlarına katılarak sanatla buluştu. İstanbul Modern Sinema'da

408 film programı ile 4 binin üzerinde film gösterimi gerçekleştirdik” bilgisini verdi.

Pandemi süresince müzenin dijital platformlarında da sergi ve etkinliklerini

sürdüren İstanbul Modern, 17 Mart-10 Aralık 2021 tarihleri arasında 1,5 milyon kişiyi sanatla buluşturdu. Çevrimiçi özel geliştirilen 798 etkinlik ve atölye ile binlerce çocuk, genç ve yetişkinin sanatla buluşması sağlandı.

Londra'daki Royal College of Art (RCA-Kraliyet Sanat Koleji) iş birliğinde tamamı çevrimiçi olarak gerçekleştirilen “Tekstilde Zanaat ve Teknoloji” başlıklı yeni bir proje ile Birleşik Arap Emirlikleri'ndeki Sharjah Art Foundation ile ortak birer projeye imza attı.

